

การส่งเสริมสมานฉันท์เพื่อเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขผู้ด้อยโอกาส
ในชุมชนตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี*

PROMOTING RECONCILIATION FOR THE AVERAGE SUFFERING
AND HAPPINESS OF THE UNDERPRIVILEGED IN THE COMMUNITY
OF BANG MAE NANG SUBDISTRICT NONTHABURI PROVINCE

กาญจนา คำจตุติ, รัฐพล เย็นใจมา, ยุทธนา ปราณีต,
เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล

Kanjana Damjutti, Rattapon Yenjaima, Yuttana Praneet,
Termsak Tong-In, Sawat Jirathitikarn

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: kanjana.dam@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สรุปรวฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาส 2. ส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส และ 3. ประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมส่งเสริมความสมานฉันท์ผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้ด้อยโอกาสจาก 11 หมู่บ้าน จำนวน 55 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาส จำนวน 18 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนตำบลบางแม่นาง จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาส ประกอบด้วย ความด้อยโอกาสด้านรายได้เฉลี่ยไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ ด้านที่พักอาศัย ต้องการซ่อมแซมบ้าน ด้านการเข้าถึงสิทธิผู้พิการอย่างเป็นธรรม ด้านอาชีพไม่มั่นคง และด้านความช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน 2. กิจกรรมเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในตำบลบางแม่นาง ได้แก่ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน โดย อสม. อบต. พม. กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐาน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเพื่อนบ้านใกล้เคียงในการเดินทางไปหาหมอ ด้านการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และกิจกรรมตามประเพณีและศาสนา โดยเครือข่ายหลายภาคส่วน

* Received February 3, 2026; Revised March 26, 2026; Accepted April 18, 2026

ในการช่วยเหลือทุกข์เฉลี่ยสุข เสริมสมานฉันท์ และลดความโดดเดี่ยวของผู้ด้อยโอกาสอย่างเป็นรูปธรรม และ 3. การประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับความคิดเห็นดังนี้ ด้านการทำงานของเครือข่ายในพื้นที่ รองลงมาคือ ด้านคุณภาพชีวิตพื้นฐาน ด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม ด้านความมั่นคงทางจิตใจและสังคม และน้อยที่สุด ด้านความเสมอภาคในการเข้าถึงความช่วยเหลือ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การส่งเสริม; สมานฉันท์; เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข; ผู้ด้อยโอกาส

Abstract

Objectives of this research were: 1. Explore the database of disadvantaged individuals; 2. Promote community networking activities to improve the quality of life for disadvantaged individuals; and 3. Assess the quality of life and activities promoting harmony among disadvantaged groups in Bang Mae Nang Subdistrict, Nonthaburi Province. A mixed-methods research approach was used. Qualitative research collected data from two groups of key informants: Group 1, disadvantaged individuals from 11 villages, totaling 55 people. and Group 2, individuals related to the disadvantaged, totaling 18 people, This research employed in-depth interviews, content analysis, and quantitative research methods. The sample consisted of People of Bang Mae Nang Subdistrict 395 individuals involved with disadvantaged groups. The research instrument was a questionnaire. Data was analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings that: 1. The database of disadvantaged individuals includes disadvantages related to average income not matching the cost of living, housing (needing home repairs), equitable access to disability rights, and unstable employment. and basic assistance. 2. Activities to assist underprivileged individuals in Bang Mae Nang Subdistrict include home visits by village health volunteers, the Subdistrict Administrative Organization, the Ministry of Social Development and Human Security, the subdistrict head, and village heads; assistance with basic necessities; and peer support programs where neighbors help with transportation to medical care. In terms of housing improvements and traditional and religious activities, a

multi-sectoral network aims to share joys and sorrows, foster harmony, and concretely reduce the isolation of disadvantaged individuals; and 3. The overall assessment of quality of life and harmony activities from local networks and assistance for disadvantaged individuals in Bang Mae Nang Subdistrict, Nonthaburi Province, was at a high level, ranked as follows: The most important aspect was the functioning of local networks, followed by basic quality of life, continuity of activities, mental and social security, and the least important was equality in access to assistance, respectively.

Keywords: Promoting; Reconciliation; the Average Suffering and Happiness; Underprivileged

บทนำ

การด้อยโอกาสสะท้อนความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจและการเข้าถึงโอกาส การพัฒนาฐานรากยังไม่ทั่วถึง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ความอยู่ และความเข้มแข็ง ของสังคมไทยโดยรวม (ภุชงค์ เสนานุช และคณะ, 2552) การลดภาระรัฐด้วยการพึ่งตนเอง และความสมานฉันท์ของเครือข่าย สร้างประโยชน์ชุมชน เศรษฐกิจ และนโยบาย เกิดสังคม เข้มแข็ง เพราะสังคมที่ดีเริ่มจากการช่วยเหลือกัน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในตำบล บางแห่งมีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต ผู้ด้อยโอกาสเผชิญปัญหาหลากหลาย แต่ยังไม่เข้าถึงสวัสดิการอย่างจำกัด ดังนั้นควรส่งเสริมผู้ด้อยโอกาสให้มีสุขภาพร่างกาย ที่สมบูรณ์แข็งแรงและการรับการรักษาพยาบาลอย่างทั่วถึงและสะดวก (จินตรา จาติระเปา, 2568) แม้พื้นที่มีประชากรหนาแน่นและหลากหลาย แต่งบประมาณด้านการพัฒนาสังคม และสวัสดิการยังน้อย ส่งผลให้การดูแลผู้ด้อยโอกาสไม่ทั่วถึงและไม่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาย่างแท้จริง

ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมทำให้ผู้ด้อยโอกาสเผชิญความยากจนและการเข้าถึงสิทธิ อย่างไม่ทั่วถึง ข้อมูลไม่ครบถ้วน ขาดความร่วมมือของเครือข่าย (สำนักงานเขตบางเขน ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม, 2561) จึงจำเป็นต้องสำรวจข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนานโยบาย สวัสดิการ และการมีส่วนร่วม บางพื้นที่ไม่ต้องการส่งรายชื่อผู้ด้อยโอกาส เข้าร่วมเพราะเกรงจะกระทบต่อการประเมินตัวชี้วัดของท้องถิ่น ผู้ด้อยโอกาสบางรายปิด กันตัวเองเนื่องจากมองไม่เห็นโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองทำให้พื้นที่ไม่ สามารถสำรวจข้อมูลได้ทั่วถึง บางพื้นที่ผู้นำชุมชนส่งรายชื่อเฉพาะบุคคลที่สนับสนุนตนเอง เนื่องจากหวังประโยชน์ทางการเมือง หรือการเลือกตั้งท้องถิ่น ทำให้ผู้ด้อยโอกาสบางราย ที่มีฐานะเสียงไม่ได้รับโอกาส

ดังนั้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาทางสังคมสามารถดำรงชีวิตและพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี ความเป็นอยู่ดี การมีชีวิตที่มีกินอิ่ม นอนหลับปลอดภัย หลังคาไม่รั่วน้ำไม่ขัง พื้นไม่แฉะ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต กลไกการพัฒนาของพื้นที่เข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของผู้ด้อยโอกาสทุกเพศทุกวัย ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับความเป็นธรรมจากหน่วยงานในพื้นที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในชุมชนตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมส่งเสริมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนตำบลบางแม่นาง จาก 11 หมู่บ้าน จำนวน 26,762 คน (เทศบาลเมืองบางแม่นาง, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้ด้อยโอกาส จำนวน 55 คน จาก 11 หมู่บ้าน (สุชิน มามิทรัพย์, 2568) 2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ 2. กลุ่มหน่วยงานในท้องถิ่น 3. กลุ่มองค์กรภาคเอกชน และ 4. กลุ่มหน่วยงานทางวิชาการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในชุมชนตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี และ ตอนที่ 3 กิจกรรมการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จังหวัดนนทบุรี โดยสร้างจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งคำถามที่สอดคล้องกับงานวิจัย

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี ที่ได้รับการช่วยเหลือจากเครือข่ายในพื้นที่และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จังหวัดนนทบุรี แบบสอบถาม 2 ตอน จำนวน 15 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และมีความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.912

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ โดยการนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ อสม. และเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม ตามที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็นและทำการประเมินกับผู้ใกล้ชิดและที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาส

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาเรียบเรียงสรุปประเด็น และจำแนกอย่างเป็นระบบ เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ในการประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์ สถิติที่ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในชุมชนตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี 5 ประเด็นสรุปได้ดังนี้ คือ ฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในตำบลบางแม่นาง ประกอบด้วยความด้อยโอกาส 1. ด้านรายได้เฉลี่ยไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ ต้องพึ่งพาเบี้ยชรา หลายครัวเรือนพึ่งพาเบี้ยยังชีพและบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นหลัก 2. ด้านที่พักอาศัย ต้องการซ่อมแซมบ้าน 3. ด้านการเข้าถึงสิทธิผู้พิการ เพื่อยกระดับการดูแลผู้ด้อยโอกาส 4. ด้านอาชีพไม่มั่นคง ผู้ดูแลผู้ด้อยโอกาสยังต้องแบกรับภาระทั้งกาย ใจ และเวลา แต่ยังไม่เพียงพอ 5. ด้านการช่วยเหลือของรัฐมาเป็นช่วง ๆ และไม่ทั่วถึง 6. ด้านอาชีพสำหรับผู้พิการและผู้ดูแลและ 7. ระบบสวัสดิการไม่ยืดหยุ่นเพียงพอ

2. กิจกรรมชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี พบว่า กิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในตำบลบางแม่นาง เพื่อความสมานฉันท์ช่วยเหลือกันในชุมชน จากความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้ใหญ่บ้าน และ อสม. ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมรัฐกับประชาชน ได้แก่ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน โดย อสม. อบต. พม. กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในการประสานสิทธิ สวัสดิการ การช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐาน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเพื่อนบ้านใกล้เคียง ในการช่วยปรับปรุงที่อยู่อาศัย การเดินทางไปหาหมอ และการดูแลผู้ป่วยติดเตียง และกิจกรรมตามประเพณีและศาสนา โดยเครือข่ายหลายภาคส่วน

ในการช่วยเหลือทุกข์เฉยทุกข์ เสริมสมานฉันท์ และลดความโดดเดี่ยวของผู้ด้อยโอกาส
อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้ 1. กิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้ด้อยโอกาสเชิงรุก อสม. ผู้นำชุมชนและ
ผู้ใหญ่บ้าน ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้สูงอายุอย่าง
ต่อเนื่อง เพื่อติดตามความเป็นอยู่ รายได้ สุขภาพ และปัญหาที่แท้จริงในชีวิตประจำวัน
2. กิจกรรมการช่วยเหลือด้านสวัสดิการและสิทธิขั้นพื้นฐาน ผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาสังคมฯ
คนในชุมชนมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานรัฐ เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงเบี้ย
ผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และเงินสงเคราะห์เฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้ติดเชื้อ
HIV 3. กิจกรรมนี้ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า การจัดหาและกระจายสิ่งของ
จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีการช่วยเหลือในรูปแบบถุงยังชีพ อาหารแห้ง ข้าวสาร น้ำดื่ม
และแพมเพิร์สสำหรับผู้ป่วยติดเตียง โดยได้รับการสนับสนุนจากเทศบาล สภากาชาดไทย
และร้านค้าในพื้นที่ 4. กิจกรรมซ่อมแซมและปรับปรุงที่อยู่อาศัยผู้ด้อยโอกาส องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานภายนอก นำวัสดุซ่อมแซมบ้านให้ผู้ด้อยโอกาส
บ้านผู้สูงอายุ และผู้พิการ 5. กิจกรรมการสนับสนุนเครื่องใช้จำเป็นในการดูแลผู้ป่วย
ติดเตียงและผู้พิการในครัวเรือน เช่น ประสานการรับอุปกรณ์จำเป็น เช่น เตียงผู้ป่วยและ
แพมเพิร์ส กิจกรรมนี้ช่วยลดภาระของผู้ดูแลในครอบครัว และการดูแลแบบชุมชนเป็นฐาน
6. กิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อน บทบาทครอบครัวคนรอบข้างที่ช่วยดูแล การช่วยเหลือไม่ได้
มุ่งเฉพาะผู้ด้อยโอกาส แต่ครอบคลุมถึงผู้ดูแลในครัวเรือน เช่น บุตร คู่สมรส หรือพี่น้อง
ผ่านการเยี่ยมเยียน ให้กำลังใจ และประสานการช่วยเหลือเพิ่มเติม 7. การประสาน
เครือข่ายความช่วยเหลือหลายภาคส่วนของผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวกลาง
เชื่อมระหว่างเทศบาล สภากาชาดไทย หน่วยงานสาธารณสุข วัด และเครือข่ายจิตอาสา
เพิ่มโอกาสที่ผู้ด้อยโอกาสจะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง แม้ระบบยังไม่สมบูรณ์
แต่เครือข่ายทำให้การช่วยเหลือไม่ขาดตอน ถึงแม้ว่าเดือนละครั้งก็还好 และ 8. กิจกรรม
ส่งเสริมสมานฉันท์ผ่านประเพณีและศาสนา การจัดงานประเพณี เช่น สงกรานต์
ลอยกระทง ตักบาตรทางน้ำ แห่เทียนพรรษา เวียนเทียน และกฐิน ทำให้ชุมชนร่วมกัน
ออกร้าน แจกอาหาร เครื่องดื่ม และสร้างพื้นที่แบ่งปัน กิจกรรมเหล่านี้ช่วยเยียวยาใจ
และลดความรู้สึกโดดเดี่ยวของผู้ด้อยโอกาสและผู้ดูแลผู้ด้อยโอกาส

3. การประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่
และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี พบว่า การประเมิน
คุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้าน
การทำงานของเครือข่ายในพื้นที่ รองลงมาคือ ด้านคุณภาพชีวิตพื้นฐาน ด้านความต่อเนื่อง

ของกิจกรรม ด้านความมั่นคงทางจิตใจและสังคม และน้อยที่สุด ด้านความเสมอภาคในการเข้าถึงความช่วยเหลือ ตามลำดับ ดังตาราง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี โดยรวม

ประเมินคุณภาพชีวิตการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านคุณภาพชีวิตพื้นฐาน	4.20	0.37	มาก
2. ด้านความมั่นคงทางจิตใจและสังคม	4.01	0.79	มาก
3. ด้านการทำงานของเครือข่ายในพื้นที่	4.35	0.35	มาก
4. ด้านความเสมอภาคในการเข้าถึงความช่วยเหลือ	3.98	0.65	มาก
5. ด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม	4.02	0.42	มาก
โดยรวม	4.11	0.41	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.41) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการทำงานของเครือข่ายในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.35) รองลงมาคือ ด้านคุณภาพชีวิตพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.37) ด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.41) ด้านความมั่นคงทางจิตใจและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.79) และ ด้านความเสมอภาคในการเข้าถึงความช่วยเหลือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในชุมชนตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี พบว่าจากฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสในตำบลบางแม่นาง อภิปรายได้ว่า ฐานการช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี ด้านที่อยู่อาศัย การดำรงชีพและคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาจริงของชุมชน ฐานข้อมูลความด้อยโอกาส ทั้งความมั่นคงของที่อยู่อาศัย รายได้ และการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและสวัสดิการพื้นฐาน ในด้านที่อยู่อาศัย ผู้ด้อยโอกาสบางส่วนอาศัยอยู่ในที่พักอาศัยที่ไม่มั่นคงหรืออยู่ร่วมกับญาติ ในขณะที่ด้านการดำรงชีพ ผู้ด้อยโอกาสจำนวนมากมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากเครือข่ายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ด้านคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเรื้อรัง ฐานการช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลตำบล ผู้ใหญ่บ้าน สำนักงานพัฒนา

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงข้อมูลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาส การทำงานร่วมกันของหน่วยงานเหล่านี้ช่วยให้การช่วยเหลือเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและตรงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ เกาต์วง และคณะ (2558) พบว่า จัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วม และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ แจกข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนโดยได้รับ ความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชนและคนในชุมชน ทัศนัญญา ไผคำ (2561) พบว่า อิทธิพลของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิพล เอื้อจรัสพันธ์ และณัฐนิชา กรกิงมาลา (2561) พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง การกระจายข้อมูลแบบวงล้อกับเครือข่ายการสื่อสารแบบรูปดาวที่มีศูนย์กลางในการกระจายข้อมูล คือ กลุ่มแกนนำชุมชน

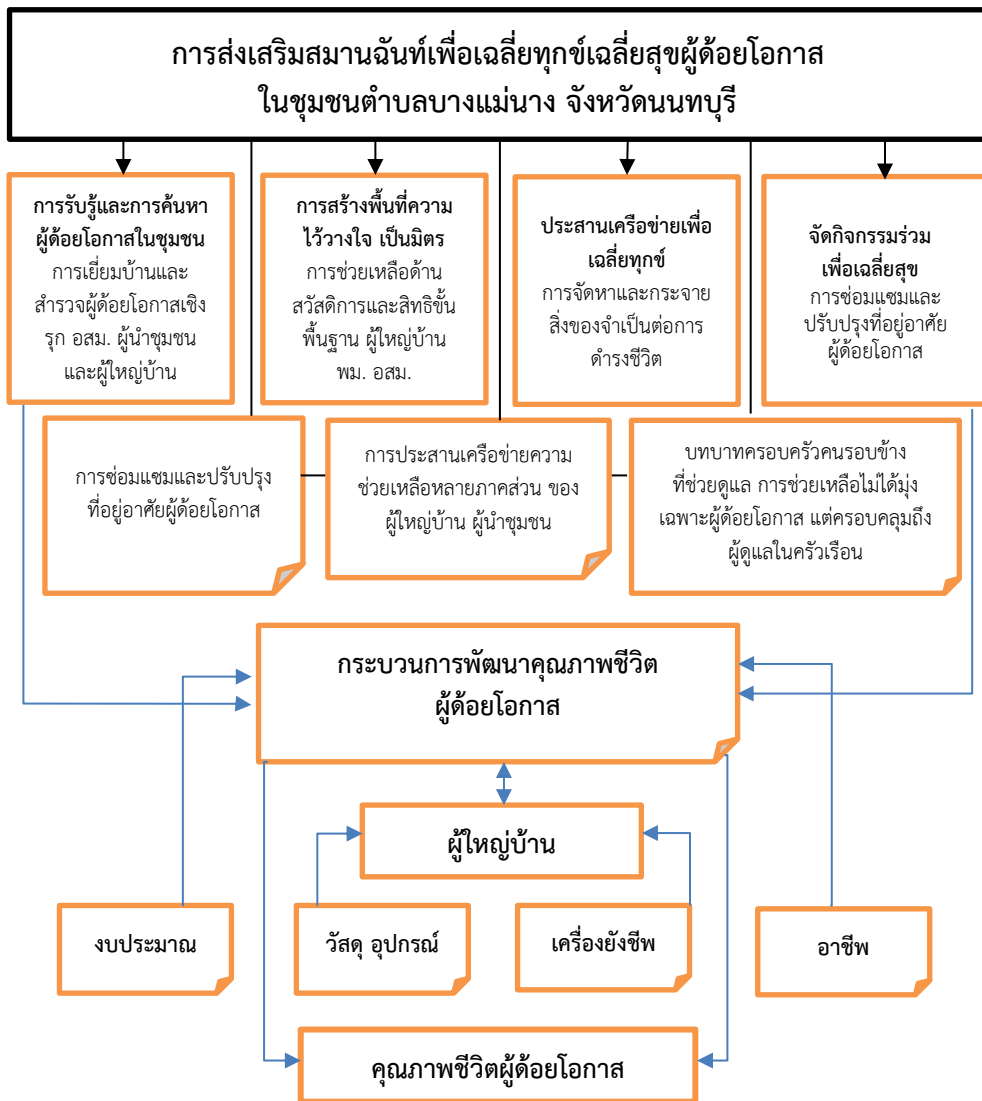
2. กิจกรรมชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี พบว่า กิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในตำบลบางแม่นางสะท้อนการทำงานเชิงรุกของชุมชน ตั้งแต่การเยี่ยมบ้าน การประสานสิทธิ สวัสดิการ การช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย และการดูแลผู้ป่วยติดเตียง ควบคู่กับครอบครัว และกิจกรรมประเพณี ศาสนา ซึ่งช่วยเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข เสริมสมานฉันท์ และลดความโดดเดี่ยวของผู้ด้อยโอกาส อภิปรายได้ว่า จากกิจกรรมการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนตำบลบางแม่นาง ที่ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงจริง ความเข้าใจบริบท และความสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่า การช่วยเหลือเชิงสงเคราะห์เพียงอย่างเดียว โดยมีเครือข่ายระดับพื้นที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน กิจกรรมการเยี่ยมบ้านและสำรวจผู้ด้อยโอกาสเชิงรุกของ อสม. ผู้นำชุมชนและผู้ใหญ่บ้าน สามารถเข้าถึงข้อมูลและปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้ด้อยโอกาส กิจกรรมด้านการช่วยเหลือสวัสดิการและสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phanpaseuth et al. (2024) พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในการส่งเสริมโภชนาการ และสุขภาพอนามัย ผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคนในชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงผู้ด้อยโอกาสกับการเข้าถึงเบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และเงินสงเคราะห์เฉพาะกลุ่ม ช่วยเสริมความมั่นคงในการดำรงชีพ กิจกรรมการจัดหาและกระจายสิ่งของจำเป็น เช่น ถูยั้งชีพ อาหารแห้ง และอุปกรณ์ดูแลผู้ป่วยติดเตียง ในการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ควบคู่กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย และคณะ (2561) พบว่า ผู้สูงอายุด้อยโอกาสเข้าไม่ถึงสวัสดิการรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ เบี้ยยังชีพไม่เพียงพอ นโยบายรัฐขาดการประเมินผล กิจกรรมซ่อมแซมและปรับปรุงที่อยู่อาศัยแสดงถึงความพยายามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การดูแลผู้ป่วยติดเตียงโดย อสม. และชุมชนช่วยลดภาระผู้ดูแล การประสานเครือข่าย

หลายภาคส่วนของผู้นำชุมชนเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ผ่านการเชื่อมโยงเทศบาล หน่วยงานสาธารณสุข วัด และเครือข่ายจิตอาสา สร้างความมั่นคงทางอารมณ์ ควบคู่กับกิจกรรมประเพณีและศาสนาที่เสริมความสมานฉันท์ และสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน และรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณัฐ ไพคำ (2561) พบว่า การสร้างเครือข่ายการทำงาน การใช้ทรัพยากร และข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้ความรู้ ความเข้าใจ การดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามกฎหมาย

3. การประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่ และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี ผลการประเมินคุณภาพชีวิตและกิจกรรมความสมานฉันท์จากเครือข่ายในพื้นที่และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการทำงานของเครือข่ายในพื้นที่ ด้านคุณภาพชีวิตพื้นฐาน ด้านความต่อเนื่องและความยั่งยืนของกิจกรรม ด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม และด้านความเสมอภาคในการเข้าถึงความช่วยเหลือ ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า กระบวนการทำงานของชุมชนและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานและความคาดหวังของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ ด้านการทำงานของเครือข่ายในพื้นที่ แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกลไกชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน อสม. ผู้นำชุมชน วัด และหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่น ด้านคุณภาพชีวิตพื้นฐาน กิจกรรมช่วยเหลือด้านสวัสดิการ สิ่งของจำเป็น การดูแลผู้ป่วยติดเตียง และซ่อมแซมที่อยู่อาศัย กิจกรรมมีความต่อเนื่องผ่านการติดตามและเยี่ยมบ้าน มีชุมชนเป็นฐานความสมานฉันท์และเครือข่ายที่เข้มแข็ง ในการยกระดับคุณภาพชีวิต และเป็นรากฐานของการพัฒนาในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสจี กุลธวัชวงศ์ และสฤติย์ กุลสอน (2565) พบว่า ผู้สูงอายุพึ่งตนเองได้ผ่านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเสริมทักษะอาชีพ สร้างรายได้ จัดแหล่งเรียนรู้ชุมชน ควบคู่ดูแลสุขภาพกายใจ

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมสมานฉันท์เพื่อเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขผู้ด้อยโอกาสในชุมชนตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การส่งเสริมสมานฉันท์เพื่อเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขผู้ด้อยโอกาส
ในชุมชนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมสมานฉันท์เพื่อเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี กระบวนการส่งเสริมสมานฉันท์เพื่อเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนตำบลบางแม่นาง เป็นกระบวนการทางสังคมที่ตั้งอยู่บนฐานของ ความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการเกื้อกูลกันของคนในพื้นที่ โดยมีเครือข่ายชุมชนเป็นกลไก

หลักในการเชื่อมโยงทรัพยากร ความรู้ และพลังใจ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสอย่างเป็นองค์รวม

1. การรับรู้และการค้นหาผู้ด้อยโอกาสในชุมชน กระบวนการเริ่มต้นจากการรับรู้ปัญหาในระดับฐานราก ผ่านผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข และเครือข่ายประชาชน ซึ่งใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

2. การสร้างพื้นที่ความไว้วางใจและความเป็นมิตร เมื่อพบผู้ด้อยโอกาส เครือข่ายชุมชนให้ความสำคัญกับการสร้างความไว้วางใจ ผ่านการเยี่ยมบ้าน การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และการรับฟังปัญหาโดยไม่ตัดสิน กระบวนการนี้ช่วยลดกำแพงทางจิตใจ ทำให้ผู้ด้อยโอกาสกล้าเปิดเผยความต้องการ และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

3. การประสานเครือข่ายเพื่อเฉลี่ยทุกข์ หลังจากรับรู้ปัญหา เครือข่ายในพื้นที่จะร่วมกันระดมทรัพยากร ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน แรงงาน และความรู้ เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในระยะเร่งด่วน

4. การจัดกิจกรรมร่วมเพื่อเฉลี่ยสุข นอกจากการบรรเทาทุกข์แล้ว ชุมชนยังจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความรู้สึกร่วม เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมสาธารณะ กระบวนการนี้ช่วยสร้างความสุขร่วม และเสริมพลังทางสังคม

5. การเสริมพลังและการพึ่งพาตนเอง กระบวนการส่งเสริมสมานฉันท์ไม่ได้หยุดอยู่กับการให้ความช่วยเหลือ แต่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของผู้ด้อยโอกาส ผ่านการให้คำแนะนำ การฝึกทักษะ และการเชื่อมโยงกับแหล่งสนับสนุนในระยะยาว เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

6. การติดตาม ประเมินผล และเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนสุดท้ายคือการติดตามผล และสะท้อนบทเรียนร่วมกันของเครือข่ายชุมชน การประเมินอย่างไม่เป็นทางการจากประสบการณ์จริงช่วยให้ชุมชนปรับปรุงแนวทางการช่วยเหลือ และพัฒนากระบวนการสมานฉันท์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จัดทำนโยบายบูรณาการเครือข่ายความช่วยเหลือระดับตำบลอย่างเป็นระบบ ควรยกระดับการทำงานของเครือข่ายในพื้นที่ให้เป็นนโยบายถาวร โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ และกลไกประสานงานระหว่างเทศบาล ผู้ใหญ่บ้าน พม. อสม. และภาคประชาชน

2. พัฒนารฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสแบบรวมศูนย์และใช้จริง ควรผลักดันนโยบายจัดทำฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสที่ครอบคลุมด้านที่อยู่อาศัย การดำรงชีพ และคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน

3. ส่งเสริมนโยบายลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความช่วยเหลือจากผลการประเมินที่พบว่าด้านความเสมอภาคมีคะแนนต่ำสุด ควรกำหนดมาตรการเชิงรุก เช่น การค้นหาผู้ด้อยโอกาสเชิงพื้นที่ การเยี่ยมบ้าน และการเปิดช่องทางร้องขอความช่วยเหลือที่เข้าถึงง่าย

4. สนับสนุนนโยบายความต่อเนื่องของกิจกรรมสมานฉันท์ ควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างกลไกถ่ายทอดบทเรียนจากฐานสู่ฐาน เพื่อให้กิจกรรมสมานฉันท์ ให้ความอบอุ่นแก่ชุมชนในระยะยาว

5. ผลักดันนโยบายเสริมพลังชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรสนับสนุนให้ประชาชน ผู้ด้อยโอกาส และอาสาสมัครในพื้นที่มีบทบาทเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางผ่านเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการออกแบบจากฐานชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดตั้งทีมปฏิบัติการสมานฉันท์ระดับชุมชน ควรจัดตั้งทีมงานเฉพาะกิจที่ประกอบด้วยตัวแทนเทศบาล ผู้ใหญ่บ้าน อสม. พม. และจิตอาสาในพื้นที่ ทำหน้าที่สำรวจ ติดตาม และประสานการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสอย่างใกล้ชิด

2. สำรวจและปรับปรุงข้อมูลผู้ด้อยโอกาสแบบเชิงรุกและต่อเนื่อง ควรดำเนินการสำรวจข้อมูลผู้ด้อยโอกาสอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง ผ่านการลงพื้นที่ เยี่ยมบ้าน และการรับแจ้งจากเครือข่ายชุมชน เพื่อให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบัน ลดปัญหาผู้ตกหล่น และทำให้การช่วยเหลือสอดคล้องกับสภาพชีวิตที่เปลี่ยนไปของแต่ละครัวเรือน

3. ออกแบบกิจกรรมช่วยเหลือที่ตอบโจทย์รายบุคคลมากกว่ารูปแบบเดียวกันทั้งหมด ควรใช้ข้อมูลจากการประเมินคุณภาพชีวิตและออกแบบกิจกรรม

4. พัฒนาศักยภาพเครือข่ายและอาสาสมัครผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน ควรจัดอบรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อถอดบทเรียนปรับวิธีทำงาน และเสริมทักษะการทำงานกับกลุ่มเปราะบาง

5. ติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ควรกำหนดระบบติดตามและประเมินผลกิจกรรมอย่างง่ายแต่สม่ำเสมอ โดยเปิดพื้นที่ให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือและชุมชนร่วมสะท้อนความคิดเห็น เพื่อนำผลไปปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของเครือข่ายในระยะยาว ทั้งบทบาทความสัมพันธ์ อำนาจการตัดสินใจ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสจากมุมมองผู้รับความช่วยเหลือและผู้ดูแลในชุมชน

3. การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวและผู้ดูแลต่อประสิทธิผลของการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในระดับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณัฐ ไพคำ. (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 7(2), 19-26.
- จันทร์จา จาติระเปา. (2568). การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักไตรสิกขาของเทศบาลตำบลทาบลาตูก อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน. *วารสาร มจร.ทริภุญชัยปริทรรศน์*, 9(3), 338-352.
- เทศบาลเมืองบางแม่นาง. (2567). *ข้อมูลและรายละเอียดชุมชน*. สืบค้น 15 มกราคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/SizHm>
- ภุชงค์ เสนานุช และคณะ. (2552). การติดตามประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจสถานสงเคราะห์คนชรา และศูนย์บริการผู้สูงอายุและการเตรียมความพร้อมก่อนการถ่ายโอน ภารกิจสถานสงเคราะห์คนพิการและสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย และคณะ. (2561). การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ด้อยโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 26(1), 95-119.
- สจ๊ิ กุลธวัชวงศ์ และสฤติย์ กุลสอน. (2565). แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา จังหวัดเลย. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 8(1), 149-158.
- สมใจ เกาด้วง และคณะ. (2558). การพัฒนาเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลนครนครปฐม. สืบค้น 15 มกราคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/bNTHm>
- สำนักงานเขตบางเขน ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม. (2561). *การสนับสนุนเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตบางเขน ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม.
- สุชิน มามีทรัพย์. (2568, 5 กุมภาพันธ์). *กำนันตำบลบางแม่นาง [บทสัมภาษณ์]*.
- อดิพล เอื้อจรัสพันธ์ และณัฐนิชา กรกิงมาลา. (2561). กลยุทธ์และเครือข่ายการสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษาชุมชนห้วยตะแซ่ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 12(2), 221-247.

- Phanpaseuth, A. et al. (2024). Guidelines For Improving the Quality of Life of The Underprivileged at Wat Pha-O Monastic Secondary School Luang Prabang, Laos. *Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology*, 6(3),787-802.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.